

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*

อรนิสา ตูเปียกุล^{1*} นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น² จิรศักดิ์ แซ่ไคว้³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author email: onnisa.6563@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) ประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล ดำเนินการ 1 วนรอบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบทดสอบความรู้ จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 มีค่าความยากง่าย 0.53-0.70 มีค่าอำนาจจำแนก 0.50-0.88 มีค่าความเชื่อมั่น 0.734 คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 เอกสารประกอบการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบประเมินแผน แบบบันทึกการนิเทศ และแบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดการอบรมที่เป็นระบบ และขาดการได้รับการสนับสนุนการติดตามจากผู้บริหาร รวมถึงสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ 2. การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา และกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการนิเทศการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะครู; การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน; การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

* Received: 9 April 2025, Revised: 13 May 2025, Accepted: 17 May 2025

The Development of Teachers Competency in Project-Based Learning Management Through The Professional Learning Community Process at BanklangSchool Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 2

Onnisa Tupiyakul^{1*} Nantapong Milaeman² Jirasak Saekhow³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Suratthani Rajabhat University

²Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program, Suratthani Rajabhat University

³Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author email: onnisa.6563@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of research 1) study the current conditions and problems regarding project-based learning management, 2) develop teacher competency in project-based learning through the professional learning community process and 3) evaluate the development of teacher competency in project-based learning through the professional learning community process. by conducting action research based on the concept of Kemmis and McTaggart in 4 steps: which includes planning, action, observation, and reflection 1 cycle operation. The sample was 5 teachers. by purposive sampling method. Collected using a focus group discussion form, knowledge test 20 items with IOC 0.80- 1.00, have a difficulty value of 0.53-0.70, a classification power value of 0.50-0.88, a confidence value of 0.734, manual, a handout for the practices of professional learning community activities with IOC 1.00, plan evaluation form supervision form and a satisfaction questionnaire with IOC 1.00. Analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The findings were as follows. 1. Regarding the current conditions and problems in project-based learning management, it was found that teachers lacked sufficient knowledge, understanding, and skills in managing learning lacked systematic training; and received inadequate administrative support and monitoring, including a shortage of learning materials and equipment. 2. The development of teacher competency in project-based learning through the professional learning community process, using workshops the average score of knowledge and understanding after level higher than before attending the development, and the professional learning community the result of the assessment of plan at the highest level. and the result of supervision was at the highest level. 3. The evaluation of the satisfaction was at the highest level.

Keywords Teacher Competency; Project-Based Learning; Learning management plan design; Professional Learning Community

บทนำ

ภายใต้บริบทโลกที่ผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ความเปลี่ยนแปลงนี้ปรากฏชัดเจนในรูปของคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาที่ยังไม่ตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงสมรรถนะของกำลังแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนสู่ประเทศไทย 4.0 จึงเป็นวาระที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนระบบของการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและมอบโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 การพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เพื่อเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนมีความรู้และทักษะที่ช่วยให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ ฝึกฝนทักษะการคิดเชิงกระบวนการ การบริหารจัดการ และการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ คิดวิเคราะห์เป็น ทำได้จริง มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่รอบด้านและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการเรียนรู้ยังสามารถขับเคลื่อนด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสำรวจ สืบค้น และทำความเข้าใจในเนื้อหาจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ อันเป็นการเรียนรู้ไปพร้อมกันอย่างแท้จริง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้มีนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง เน้นทักษะกระบวนการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และปลูกฝังทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จุดประกายความสนใจและสนับสนุนให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการ

ค้นคว้าหาความรู้ในประเด็นที่ตนเองสนใจอย่างลึกซึ้ง กระบวนการนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากการปฏิบัติจริง การฟังความคิดเห็น และการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผู้เรียนจะมีการบันทึกกระบวนการดำเนินงานและนำเสนอผลลัพธ์ในรูปแบบที่จับต้องได้ การเรียนรู้แบบโครงการจึงเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตามระดับทักษะของตนเอง โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยทรัพยากร จัดประสบการณ์ สนับสนุนการแก้ปัญหา และสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง เชื่อมโยงความรู้กับบริบทจริง และสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่า โดยอิงจากการค้นคว้าวิจัยและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (คุชกรี โยเหลา และคณะ, 2557)

คุรุสภากำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เพื่อเป็นกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ อันจะนำไปสู่คุณภาพและความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถพัฒนาตนเองและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในเวทีสากล ประเด็นด้านคุณภาพการศึกษาของไทยยังคงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ โดยผลการประเมินภายในประเทศชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการยกระดับคุณภาพ ซึ่งบทบาทและความพร้อมของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ในสถานศึกษา เป็นนวัตกรรมหนึ่งในการพัฒนาครูเพื่อให้ครูเป็นครูเพื่อศิษย์ โดยครู ผู้บริหาร นักการศึกษาในสถานศึกษามารวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือพัฒนาการเรียนรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการตามขั้นตอน คือ การสร้างทีม ระบุปัญหาหรือกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร จัดการเรียนการสอน โดยมีทีมร่วมสังเกตการสอน และมีการสะท้อนผลการสอนเพื่อการเสนอแนะและปรับปรุงต่อไป ตามแนวคิดที่ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มสมาชิกในสถาบันการศึกษาที่มีการทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ เป็นทีม คิดเป็นระบบ และมีรูปแบบการคิด การกระจายอำนาจ และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการทดลอง การเรียนรู้อยู่เสมอ และมีวัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ (Senge, 2006)

ในปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้จัดทำกรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ภายในสถานศึกษา จากการประเมินคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านกลางจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งวิธีการพัฒนาครูที่เน้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมอย่างต้นตัว กระตือรือร้นในการเรียน ทั้งในด้าน

ร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ การสร้างความรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายโดยใช้การ
สรรค์สร้างความรู้ กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้
กระบวนการถ่ายโอนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง
ฝึกทักษะ การแสดงออก การนำเสนอผลงาน โดยผ่านการจัดทำโครงงานคุณธรรม โครงงานอาชีพ โครงงาน
วิทยาศาสตร์ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การสาธิต
การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระในการจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะในรายวิชาต่าง ๆ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ
ในการแสวงหาความรู้ได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดร่วมกับการแสวงหาความรู้ ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนรู้โดยใช้
วิธีใดวิธีหนึ่งมาบูรณาการกันเพื่อให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (โรงเรียนบ้านกลาง, 2566)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการ
ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงเป็นเรื่องที่
สำคัญเนื่องจากครูคือผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ
บ้านเมือง ตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและความต้องการจำเป็นของนักเรียนและ
ครอบครัว ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในด้านการจัดการ
เรียนการสอน จึงต้องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วย
กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกระบวนการที่ทำให้
ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า สืบค้น วางแผน และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่นักเรียนสนใจ
และตามความถนัด โดยสามารถนำมาบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งหลักการแนวคิดในการ
จัดการเรียนรู้สามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นนักเรียนต้องสามารถสร้างองค์ความรู้ได้
ด้วยตนเองจากการสร้างชิ้นงาน เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการ
เรียนรู้ของครูทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทำ
ให้ครูมีการพัฒนาตนเองเกิดประโยชน์ในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียน
การสอน และสามารถนำความรู้ไปใช้สอนนักเรียนได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครู
โรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วย
กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่วิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนบ้านกลาง ตำบลคลองพาดำ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยเนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะครูการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย โดยการวิจัยในครั้งนี้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยและการเก็บข้อมูล ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน 1. วงรอบ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) 4) การสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นการวางแผน (Planning)** ศึกษาวิเคราะห์ พิจารณาและสาเหตุของปัญหา เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดกรอบในการสนทนา จึงดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและตัวแทนครูอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการประเมินระดับความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ผู้วิจัยจะนำมาเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2) **ขั้นการปฏิบัติการ (Action)** ประกอบไปด้วย 2 กระบวนการ คือ

2.1) กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20 Reliability) เท่ากับ 0.734 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ คือ เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คะแนนการประเมินก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการมาเปรียบเทียบกันเพื่อดูการพัฒนาของกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

2.2) กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามประเด็นความต้องการพัฒนา โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล ในขั้นวางแผน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ที่ผ่านการประเมินระดับความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำมาเรียบเรียง ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3) **ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)** การสังเกตการดำเนินการสอนของครูกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในขั้นปฏิบัติและขั้นสังเกต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ที่ผ่านการประเมินระดับความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล เก็บข้อมูลจากแบบบันทึกการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน นำมาเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4) **ขั้นการสะท้อนผล (Reflecting)** ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัยร่วมทำการสนทนากลุ่มเพื่อประมวลผลภาพรวมและสรุปผลการปฏิบัติงานทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความพึงพอใจของครูเพื่อประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย และประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและเข้าร่วมกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจะนำมาเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มและบันทึกประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3.2 แบบทดสอบมีวิธีการเก็บข้อมูล คือ ทดสอบความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

3.3 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน
แผนการจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกข้อมูลและประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบบันทึก
การปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.5 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการเข้าร่วมสังเกตและนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน
เป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู และบันทึกลงในแบบบันทึกการนิเทศ

3.6 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินความพึงพอใจเพื่อประมวลผลภาพรวมและสรุปผล
การปฏิบัติงานโดยการสนทนากลุ่มและบันทึกประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในโรงเรียน
บ้านกลาง พบว่า ด้านผู้บริหารยังขาดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ ไม่มีการนิเทศ ติดตามการ
ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอน ครูบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการอบรม
พัฒนาอย่างเป็นระบบ ในด้านสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ยังมีไม่เพียงพอ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน
พัฒนาครูผ่านกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความเข้าใจ โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติ
จริง การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

ผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง พบว่า

2.1 ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิง
ปฏิบัติการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.40 และ 17.40 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 47.00 และ 87.00 โดย
คะแนนสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยร้อยละที่เพิ่มขึ้นคิดเป็น
40.00 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

การทดสอบ	N	μ	σ	ร้อยละ
ก่อนพัฒนา	5	9.40	1.50	47.00
หลังพัฒนา	5	17.40	1.02	87.00

2.2 ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ในขั้นวางแผน ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน และผู้วิจัยประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ร่วมเรียนรู้ ทั้ง 5 คน โดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่าครูผู้ร่วมเรียนรู้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานโดยเฉลี่ยความสอดคล้อง เชื่อมโยง และเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.74 อยู่ในระดับดีมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

รายการประเมิน	μ	σ	แปลความ
1. การกำหนดหัวข้อโครงงาน มีความน่าสนใจ เชื่อมโยงชีวิตจริง และสอดคล้องกับบริบทผู้เรียน	4.40	0.55	ดี
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด	4.60	0.55	ดีมาก
3. การวางแผนโครงงาน (Plan) มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมกำหนดกิจกรรมตามลำดับ	4.80	0.45	ดีมาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Do) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติจริง มีการแก้ปัญหา	5.00	0.00	ดีมาก
5. การสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Review) ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรอง และประเมินผลงานตนเอง	5.00	0.00	ดีมาก
6. การนำเสนอผลงาน (Present) มีการจัดแสดงผลงานด้วยรูปแบบที่สร้างสรรค์	4.60	0.55	ดีมาก
7. การเชื่อมโยงกับทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม	5.00	0.00	ดีมาก
8. การประเมินผลตามสภาพจริง มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสมกับกิจกรรม	5.00	0.00	ดีมาก
9. การบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	4.40	0.55	ดี
10. การใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.60	0.55	ดีมาก
รวม	4.74	0.28	ดีมาก

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ในการดำเนินงานตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลังจากขั้นวางแผน เข้าสู่ขั้นปฏิบัติและขั้นสังเกต โดยครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไปใช้ในห้องเรียนร่วมกันสังเกตการณ์การสอนและนิเทศควบคู่ไปพร้อมกัน จำนวน 2 รอบการนิเทศ พบว่า ครูมีการพัฒนาด้านการออกแบบการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนคิด และ

ประเมินผลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นสะท้อนผล พบว่า การดำเนินการพัฒนาครูผ่านกระบวนการ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
และสามารถออกแบบแผนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการสอน การประเมิน
และการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

4.1 จากการสนทนากลุ่มได้สะท้อนที่ผลร่วมกัน พบว่า ครูมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ
และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ
ชีวิตจริงของผู้เรียน และใช้กระบวนการโครงงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การ
วางแผน และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูมีความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการปฏิบัติงาน และร่วมกัน
วางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง และส่งเสริม
ให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

4.2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของครูเพื่อประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้าน
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีผลการประเมิน
ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า มีความพึงพอใจ โดยรวมเฉลี่ย 4.88 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้
โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

รายการประเมินความพึงพอใจ	μ	σ	แปลความ
ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL)	4.88	0.26	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	4.88	0.26	มากที่สุด
รวม	4.88	0	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครู
โรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ปัญหาที่พบ
ในด้านผู้บริหารยังขาดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ ไม่มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่าง
ต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอน ครูบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการอบรมพัฒนาอย่างเป็น
ระบบ ในด้านสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ยังมีไม่เพียงพอ สะท้อนให้เห็นว่ายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นและยังไม่เป็น
ระบบเท่าที่ควร จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาครูผ่านกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ สวนีย์ ศรีเกษตริน (2565) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็น

ฐานโรงเรียนเทศบาลตำบลเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครูยังไม่ค่อยเข้าใจการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม ต้องการให้มีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นโครงงานเป็นฐาน และนำการเรียนรู้ไปใช้ทุกสาระวิชา และแนวทางในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ผลการดำเนินกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนเฉลี่ยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ 8.40 คะแนน แสดงว่าครูมีความรู้และเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้น สามารถนำเนื้อหา สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละสาระการเรียนรู้มาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิศรา ปงผาบ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนบ้านสี่สุขห้วยโงง พบว่า แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานในโรงเรียนบ้านสี่สุขห้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) การนิเทศภายใน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปวีณา ลิ้มสุวัฒนกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครูโรงเรียนอนุบาลปิยะพัฒน์ พบว่า ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครู จากการปฏิบัติจริงหลังผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่าคะแนนทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการอบรม

ผลการดำเนินกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ครูสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนในด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสามารถออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยผลการประเมินแผนการเรียนรู้ที่ครูพัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.28) ครอบคลุมทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี จำไกรรัตน์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของโรงเรียนอนุบาลสวี จังหวัดชุมพร พบว่า การพัฒนาศักยภาพของครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ทำให้ครูมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา แล้วนำไปปฏิบัติจริงกับนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวนีย์ ศรเกษตรริน (2565) ได้ศึกษาการพัฒนา

ครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน โรงเรียนเทศบาลตำบลเกาะพะงัน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ซึ่งจากการนำไปใช้จริงในห้องเรียน ตลอดจนการนิเทศและสังเกตการณ์ร่วมในกลุ่ม PLC ทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ครูมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีการสะท้อนคิด รวมถึงสามารถประเมินตนเองและผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ กระบวนการดังกล่าวยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมที่จัดขึ้นมีความเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน นอกจากนี้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยังเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสะท้อนผล และการให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิญา สมบูรณ์ , เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ และญานิศา บุญพิมพ์ (2561) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยโครงงานของครูผู้ช่วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า 1. วิธีการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยโครงงานของครูผู้ช่วย โดยใช้วิธีที่ 1 ทิศทางความรู้ มี 6 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นให้ความรู้ 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน 2. ผลจากการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสู่การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยโครงงานของครูผู้ช่วย 1) ครูต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างระดับชั้น ต่างวัย และต่างประสบการณ์ที่ทำงานในโรงเรียนเดียวกันจับคู่จับกลุ่ม เป็นคู่คิด เป็นทีมเรียนรู้ แลกเปลี่ยน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นพี่เลี้ยง ผู้สนับสนุนส่งเสริมและชี้แนะให้เกิดการพัฒนา 2) ทำงานด้วยความเป็นมิตร จริงใจ และมุ่งมั่นพยายาม 3) ครูสรุปประเด็นปัญหาในบริบทของการเรียนการสอนได้ชัดเจน โดยการบูรณาการความเป็นท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรีได้อย่างชัดเจน

3. ผลการประเมินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อการพัฒนาครูในเชิงบวกทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยประเมินผ่าน 2 กระบวนการ ได้แก่ การสะท้อนผลในกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินความพึงพอใจของครูจากการประเมินผล พบว่า ครูมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนา และการนำแนวทางที่ใช้ไปปรับใช้ในบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสะท้อนผลในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huffman (2003 อ้างถึงใน นริศ ภูอาราม, 2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการทำให้ครูและผู้บริหารเกิดความเชื่อ ค่านิยมร่วมกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การ

พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีความพยายามอย่างสอดคล้องกันในการแสดงออกซึ่งความไว้วางใจระหว่างกัน การประสานความร่วมมือ และมีการสื่อสารแบบให้เกียรติซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ครูยังสะท้อนว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลที่ส่งต่อจากคุณภาพของการสอนที่ได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1973) ที่กล่าวถึง สมรรถนะ ว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน และสามารถพัฒนาได้หากมีระบบสนับสนุนที่เหมาะสม

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.25) โดยมีรายการที่ได้คะแนนสูงสุด ($\bar{X}$ = 5.00) ได้แก่ ความเข้าใจในหลักการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และความสามารถในการออกแบบแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา ลิ้มสุวัฒนกุล (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครูโรงเรียนอนุบาลปิยะพัฒน์ พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูโดยรวมครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนบ้านกลางครั้งนี้ ได้ดำเนินการพัฒนา 1 วงรอบ ใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ครูมีพัฒนาการอย่างชัดเจนในด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ โดยเฉพาะครูสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน นำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมทั้งพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทักษะการออกแบบแผนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน การส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันที่มีคุณภาพ และทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสามารถนำแนวทางที่ได้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจน เช่น การนิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำแก่ครู เพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารควรสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาและพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่สามารถประเมินสมรรถนะครูได้อย่างครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude)

2. ควรมีการออกแบบและทดสอบหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการที่ช่วยให้ครูสามารถนำโครงงานไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามที่เหมาะสมเพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะครูเป็นไปอย่าง ต่อเนื่องและเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันของครู ซึ่งการจัดกิจกรรมในลักษณะของการประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการดำเนินการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานได้อย่างครบถ้วนตามหลักการ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาร่วมกันของครู การปรับปรุงแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครู รวมถึงยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562,” *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง หน้า 18 - 20. 20 มีนาคม 2562.

ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). *การจัดการจัดการเรียนรู้แบบPBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. หจก.ทิพย์วิสุทธิ.*

นริศ ภูอาราม. (2560). *การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

- ปวีณา ลิ้มสุวัฒน์กุล. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครูโรงเรียนอนุบาลปิยะพัฒน์ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ภัทรวดี จำเริญรัตน์. (2563). การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของโรงเรียนอนุบาลสวี (บ้านนาโพธิ์) จังหวัดชุมพร. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- โรงเรียนบ้านกลาง (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566. โรงเรียนบ้านกลาง.
- สวณีย์ ศรเกษตรริน. (2565). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน โรงเรียนเทศบาลตำบลเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 9(6), (89-102).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กระทรวงศึกษาธิการ.
- พินิจ สมบูรณ์ เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ และญาณิศา บุญพิมพ์. (2561). การจัดการความรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยโครงงานของครูผู้ช่วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อิสรา ปงผาบ. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนบ้านสี่ลูกห้วยโหมง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Deakin University.
- McClelland, D. C. (1973). *A Competency model for human resource management specialists to be used in the delivery of the human resource management cycle*. Mcber.
- Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and craft of the learning organization* (2nd ed.). Century Press.